

SKETS architectuurstudio

De verschillende rollen van de architect

VERENIGING TOT BEVORDERING DER BOUWKUNST

Verslag van de lezing op 11 februari 2014

door Sterre Brummel

Afbeeldingen: www.skets.nl

02 -'14

SKETS architectuurstudio is een begrip onder Groningse architectuur liefhebbers. Toch hebben Yko Buursma en Jan Piet Nicolai nog nooit een lezing in hun thuisstad gegeven. Vanavond is het eindelijk zover en blikken zij terug op tweeëntwintig jaar architectuurpraktijk. Aan bod komen het verleden, heden en de toekomst van SKETS. Waar komen ze vandaan en waar gaan ze naartoe?

Yko neemt vanavond als eerste het woord. Hij vertelt uitgebreid en verhalend over de ontstaansgeschiedenis van SKETS. De anekdotes variëren van brainstormsessies met Niek Verdonk in het oude pand aan de Turftorenstraat tot grootschalige particuliere woningbouw vanuit een nieuwe filosofie.

Doorbraak

Tussen 1991 en 1994 won SKETS een aantal woningbouwprijsvragen in Enschede, Deventer en Meppel: "Met als gevolg dat we als Gronings bureau helemaal niet in Groningen actief waren." Dit veranderde in 1993, toen het beleid van de gemeente Groningen op herstructurering en stadsvernieuwing werd gericht. SKETS kwam met een nieuwe vorm van kijken naar de bestaande problematiek: "In onze optiek worden problemen niet opgelost vanuit gemeentelijke en architectonische kennis, maar moet juist de kracht van mensen benut worden: geef hen de

kennis zodat zij zélf de problemen kunnen oplossen." Met behulp van de toen beschikbare computertechnologie zette SKETS een databasesysteem op waarin huiseigenaren, opdrachtgevers, architecten en andere partijen informatie konden uitwisselen.

[1]

Dit was zo'n succes dat er meer projecten in Groningen volgden, zoals het restauratieproject van het Pythagorascomplex aan de Louise Henriëttestraat. [1] Het datasysteem kon ook hier worden toegepast in de terugkoppeling van de bewoners naar de gemeente en de financieringsverdeling: "Een leuk detail is dat we hier als een van de eersten in Nederland dubbelglas in stalen kozijnen hebben weten te maken, mede dankzij een nieuw ontwikkelde kit."

Continuïteit

Maar SKETS miste de architectuur; ze waren nu vooral als bouwkundigen bezig en de lol ging er van af. Buursma en

Nicolai wilden meer ontwerpend werk: "Iets wat we elders in Nederland wel deden, maar in Groningen helemaal niet." En zo geschieden enkele mooie Groningse voorbeelden van door SKETS ontworpen complexen, zoals de nieuwbouw en renovaties voor de Hanze Hogeschool: "Dit zijn voor ons cruciale projecten geweest. Deels renovatie, deels restauratie en deels nieuwbouw." SKETS was nu in alle factoren van het architectenvak actief. [2]

De positie van SKETS in de architectuurwereld

Tot 2008 heeft SKETS aan veel verschillende allround projecten gewerkt. "Met de opening van een tweede bureau in Amsterdam kwam de landelijke dekking van ons werkveld. Maar... tegelijk kwam de crisis." Om het werk naar eigen zeggen leuk te houden werd het bureau qua omvang kleiner; van circa 25 naar 10 personen. "We werden door de inkringing minder hecht, maar wel kwalitatief beter en professioneler."

[2]

“Wij zijn meer dan de ontwerpers van een gebouw. Als architect ben je tegenwoordig verantwoordelijk voor de ‘Total Engineering’.”

Buursma en Nicolai hebben hun werkgebied gedefinieerd zoals ze het zelf graag zien. “We zijn geen architectuurstudio met één specialiteit, maar een allround architectuurstudio.” Toch is SKETS bezig met het zoeken naar de eigen rol in de architectuurwereld. Buursma: “In de architectuur wordt men steeds meer afhankelijk van selectie in plaats van netwerk. Het gevolg is dat je kwetsbaar bent. Continuïteit in je werk wordt steeds ingewikkelder. Als architect ben je tegenwoordig verantwoordelijk voor de ‘Total Engineering’.”

‘De architect als...’

Jan Piet Nicolai sluit aan op Yko’s verhaal door praktijkvoorbeelden te laten zien waarbij voortdurend gerefereerd wordt aan de rol van de architect in het

bouwproces. “Wij zijn meer dan de ontwerpers van een gebouw.” Er komen volgens Nicolai verschillende rollen bij projecttotstandkomingen kijken. “Zo ben je als architect naast ontwerper ook communicator, budgetbewaker, bouwkundige, innovator, ontwikkelaar, onderzoeker, samenwerker, aannemer, psycholoog en regisseur. Bovendien wordt je geweten nog al eens op de proef gesteld.”

[3]

Binnen deze rollen noemt Nicolai het communiceren met de opdrachtgever een van de belangrijkste procesonderdelen. “Het is van belang goed te luisteren naar de input van zowel de opdrachtgever als de gebruikers en deze input in het plan mee te nemen.” Zo heeft SKETS bij de uitwerking van ideeën voor meerdere multifunctionele centra door heel Nederland niet alleen gekeken naar het programma van eisen, maar ook geluisterd naar de belangen van de gebruikers. [3] [4]

[4]

In de rol van de architect als innovator werkt SKETS onder meer aan plannen voor megastallen: “Hoe verwerk je grote veestallen zonder teveel impact op de verschillende landschapstypen?” [5] Interdisciplinair overleg vormt hierin de sleutel. Nicolai: “Ik weet niet of we trots moeten zijn op het feit dat we megastallen ontwerpen. Feit is wel dat we hierin - in samenwerking met Libau en het project Vitaal Platteland - een van de eersten zijn geweest. Daar werden toen al aspecten als biocompost en zonnepanelen in de stalontwerpen meegenomen.”

[5]

In de rol van ontwikkelaar stapt SKETS zo af en toe op eigen initiatief met een ontwerpidee naar een gemeente. Dit geeft niet altijd de garantie dat het ontwerp daadwerkelijk wordt uitgevoerd, maar het biedt wel een nieuwe invalshoek voor gemeenten en potentiële opdrachtgevers.

Als laatste voorbeeld noemt Nicolai de rol van de architect als regisseur. “Bij Castellum Hoge Woerd zijn verschillende gebruikers en ontwerpers door de gemeente Utrecht naar ons doorverwezen. We kijken gezamenlijk naar de tijdlijn en krijgen de rol om de identiteit van het gebouw overeind te houden waarin alle partijen aan bod komen.”

SKETS wijkt dus graag af van het gebaande pad en probeert anders tegen de vraagstelling aan te kijken. Nicolai illustreert dit door – met gescheurde enkelbanden – op een stoel te gaan staan. Een meter hoger of lager geeft immers een andere kijk op de zaken: “We zoeken naar een oplossing, maar hebben die niet altijd meteen voor handen. Als architect kun je ervoor zorgen dat ook de mening van de gebruiker goede aandacht krijgt. Door te laten zien welke processen wij gebruiken, krijg je de onderste steen boven.”